

Déry Tibor:

Szerelem

A cella ajtaja kinyílt, s a börtönőr bedobott valamit.

- Fogja! - mondta.

Egy zsák volt, rajta egy szám. A földre esett, épp a fogoly lába elé. B. felállt, mély lélegzetet vett, s a börtönőrré nézett. - A civilruhája! - mondta ez. - Öltözzön át! Mindjárt meg fogják borotválni.

A hét évvel ezelőtt levetett ruhája volt a zsákban, a cipője. A ruha olyan gyűrött, hogy egy tenyéryi sima hely nem maradt rajta, a cipő penészes. Széthajtogatta az inget, az is penészes volt. Mire elkészült az öltözéssel, a rab borbély bejött, s megborotválta.

Egy óra múlva a kis fogháziroda elé vitték. A folyosón már nyolc-tíz civilruhába visszaöltözött rab várakozott, mégis elsőnek őt hívták be, alighogy az iroda ajtaja elé ért. Az íróasztalnál egy őrmester ült, mellette egy másik állt, előttük lassú léptekkel egy százados ide-oda sétált a szűk helyiségben.

- Jöjjön ide! - mondta az íróasztalnál ülő őrmester.

- Neve?... Anyja neve?... Hová távozik?...

- Nem tudom - mondta B.

- Hogyhogy? - kérdezte az őrmester. - Nem tudja, hogy hová távozik?

- Nem - mondta B. - Nem tudom, hogy hová visznek.

Az őrmester rosszkedvű tekintetet vetett rá. - Nem viszik magát sehova - mondta mogorván. - Mehet haza ebédelni a feleségéhez. Éjjel már használhatja a szerszámát is. Megértette?

A fogoly nem felelt.

- Tehát hova távozik? - kérdezte az őrmester.

- Szilfa utca 17.

- Budapest, hányadik kerület?

- Második - mondta B. - Miért engednek ki?

- Mit kérdez annyit? - morogta az őrmester. - Kiengedik, kész. Örüljön, hogy megszabadul tőlünk.

A szomszéd szobából kihozták az értéktárgyait, egy nikkell karórát, egy töltőtollat s egy kopott, zöldesfekete pénztárcát, melyet még apjától örökölt. A tárcsa üres volt.

- Ezt írja alá! - mondta az őrmester.

Nyugta volt a nikkal karóráról, a töltőtollról, a tárcáról.

- Ezt is!

Ez is nyugta volt, száznegyvenhat forint munkabérről. A pénzt leszámolták eléje az asztalra. - Tegye el! - mondta az őrmester. B. újra kivette zsebéből a pénztárcát, s a bankjegyeket az ezüsttel együtt betömte egyik rekeszébe. A tárca is penészszagú volt. Utolsónak a szabadulólevelét adták át. A Letartóztatás oka kezdetű pontozott sor üresen maradt.

A folyosón még körülbelül egy óráig ácsorgott, majd negyedmagával lekísérték a börtön főkapujáig. De még mielőtt a kapuhoz értek volna, egy utánuk futó őrmester megállította őket. Egy embert kiemelt a négyes csoportból és két géppisztolyos őr között visszakísértetett a börtönépületbe. Az embernek a frissen borotvált arca hirtelen elsárgult, mintha epeömlést kapott volna, a szeme elkocsonyásodott.

Hárman tovább mentek a kapuig.

- Ott a villamos, szálljon fel! - mondta B.-nek az őr, miután átvizsgálta, majd visszaadta kezébe a szabadulólevelet.

B. állt s maga elé nézett, a földre.

- Mire vár? - kérdezte az őrmester.

B. tovább állt, a földet nézte.

- Menjen már a fenébe! - mondta az őr. - Mire vár?

- Megyek - mondta B. - Szóval mehetek?

Az őr nem felelt. B. zsebre tette a szabadulólevelet, s kiment a kapun. Néhány lépés után hátra akart volna nézni, de erőt vett magán, s továbbment. Figyelt, nem hallott lépteket maga mögött. Úgy gondolta, ha eléri a villamost, anélkül hogy egy kéz nehezednék hátulról a vállára, vagy ugyancsak hátulról a nevéen szólítanak, akkor feltehetően végképp elengedték. Végképp?

Amikor a villamosmegállóhoz ért, hirtelen hátrafordult: senki sem jött mögötte. Nadrágzsebébe nyúlt, de nem volt zsebkendője, mellyel megtörölhette volna a homlokára kicsapott verejtéket. Fellépett az épp eléje csikorgó villamosra. A pótkocsiról ugyanakkor egy börtönőr szállt le, s az első kocsi mellett elhaladva egész ragyás arcával s apró szemeivel hosszan, kihívón szemügyre vette B-t. Ez nem köszönt neki. A villamos elindult.

Ebben a percben - attól a pillanattördéktől kezdve, hogy nem köszönt a börtönőrnek, s a villamos elindult -, abban a percben megszólalt körülötte a világ. Olyasféle érzés volt, mint amikor moziban géphiba miatt egy ideje hang nélkül pergett a film, s egyszerre, egy mondat, egy szó közepén visszatér a hang a színészek üresen tátogó szájába, s a süketnéma terem, melyben mintha a közönség is elvesztette volna harmadik kiterjedését, hirtelen miliszekundumos indítással a mennyezetig megtelik hangos zenével, énekkel, párbeszédekkel.

Körös-körül minden szín robbanni kezdett. A szemben érkező villamos olyan sárga volt, mint amilyen sárgát még életében nem látott, s olyan gyorsan zúgott el egy rikító, szürke egyemeletes ház előtt, hogy B. attól tartott, nem bírják többé megállítani. Az utca túlsó oldalán két pipacspiros ló vágatott egy üres társzekér előtt, melynek andalító zörgése megrezegtette az égen úszó tündéri báránnyelűket. Egy üvegöld kertecske hullámozott el hátrafelé, két lángoló üveggömbbel s mögöttük egy nyitott konyhaablakkal. A járdákon sok millió ember sétált, mind civilruhában, egyik szebb, mint a másik, s mind különbözött egymástól. Köztük sok volt a meglepően alacsony termetű, egyik-másik a járókelőknek csak a térdükig ért, sokat karon kellett vinni. S a nők!

Mint hogy B. érezte, hogy a szeme könnybe lábad, bement a villamos belsejébe. A kalauznőnek puhán csengő, szívhezszólóan kellemes hangja volt. B. megváltotta a jegyet, s leült a kocsik végében egy egyes sarokülésre. Becsukódott. Attól félt, hogy ha nyitva marad, elveszti önuralmát. Amikor egy ízben kitekintett az ablakon, szemben a járdán, a Sörgyár kapuja előtt egy férfit pillantott meg, aki megsimogatta egy fiatal nőnek az arcát. Ismét a nadrágzsebébe nyúlt, de megint csak nem talált zsebkendőt, mellyel letörölhette volna homlokáról a friss izzadságot. Egy munkás ült le vele szemben, az üres helyre, nyitott aktatászkájában tíz üveg sörrel.

A kalauznő nevetett.

- Nem lesz sok?

- Családos ember vagyok, elvtársnő - mondta a munkás. - A feleségem szereti nézni, ha az ura iszik.

A kalauznő nevetett.

- Nézni?

- Hát!

- Barna sör?

- Barna.

- Jobb a világos.

- A feleségem a barnát szereti nézni - mondta a munkás.

A kalauznő nevetett.

- Hagyhatna itt nálam egy üveggel.

- Barnát?

- Hát barnát!

- Minek?

A kalauznő nevetett.

- Hazavinném az uramnak.

- Minek annak a barna, ha a szökét szereti - mondta a munkás.

A kalauznő nevetett. Megállóhelyhez értek, B. leszállt, s taxiba ült. A sofőr lecsapta a zászlót.
- Hova tetszik? - kérdezte egy idő múlva, mivel az utasa nem szólalt meg.

- Budára - mondta B.

A sofőr hátrafordult, szemügyre vette az utast.

- Melyik hídon?

B. maga elé nézett. - Hogy melyik hídon?

- Nem tetszik Pesten ismerősnek lenni? - kérdezte a sofőr.

- A Margithídon - mondta B.

A kocsi elindult. B. egyenesen ült, nem támaszkodott hátra. A kocsi nyitott ablakán becsapódott a napsütötte utca benzinszaga, porszaga s a villamosok csengetése. Jobbra-balra, mind a két járdára egyformán sütött a nap, az aszfalton annyi árnyék futott egymást keresztezve, a járókelők cipője előtt, hogy szinte megduplázták az utcai forgalmat. Egy cukrászda narancsszín csíkos ponyvája alatt vörhenyes fényben cigarettázott egy fiatal nő. Arrébb, a járda sarkán egy kis fiatal gesztenyefa már kilombosodott, s egy tenyérszerű ide-oda-rezgő laza s csillogó árnyékot gyűjtött maga alá.

- Ha majd lát egy trafikot... - mondta B. a sofőrnek.

Három házzal arrébb megálltak. B. kinézett az ablakon: egy nyitott boltajtó előtt álltak, egy hegy piros hónapos retek, egy hegy zöld saláta, egy hegy piros jonatánalma előtt. Odább egy trafik keskeny ajtaja:

- Tessék csak ülve maradni - mondta a sofőr, hátrafordulva -, hozok én. Milyen tetszik?

B. a hónapos retket nézte. A keze reszketett. - Kossuth?

- Igen - mondta B. - És egy doboz gyufát.

A sofőr kiszállt. - Tessék csak hagyni, majd hozzacsapjuk a fuvarhoz. Egy csomaggal?

- Legyen szíves - mondta B.

- Rá tetszik gyűjtani? - kérdezte a sofőr, amikor visszajött. - A sógorom is ült két évig, annak is első útja volt a trafik. Előbb elszívott két Kossuthot, egyiket a másik után, csak aztán ment haza a családdhoz.

- Meglátszik rajtam? - kérdezte egy idő múlva B.

- Hát egy kicsit talán meglátszik - mondta a sofőr.

- A sógoromnak is ilyen beteg színe volt. Persze, jöhetne kórházból is, de ott nem gyûrik a ruhát. Meddig volt benn?

- Hét évig - mondta B.

A sofőr füttyentett. - Politikai?

- Igen - mondta B. - Másfél év a halálraítéltek cellájában.

- S most kiengedték?

- Úgy látszik - mondta B. - Nagyon meglátszik rajtam?

A sofőr mind a két vállát felemelte, leejtette. - Hét év! - ismételte. - Nem csoda.

B. a Fogaskerekûnél szállt ki, a még hátralevõ utat gyalog tette meg; szoktatni akarta magát a szabad mozgáshoz, mielőtt a feleségével találkozik. A sofőr nem fogadott el borraivalót. - Szüksége lesz a pénzre, elvtárs - mondta. - Semmi másra ne költjön, csak az egészségére! Mindennap húst, egy fél liter jó bort, akkor egy-kettõre rendbe kerül.

- Viszontlátásra - mondta B.

Átellenben, valamivel hátrébb, egy divatárüzlet kirakatában egy keskeny tükröt pillantott meg. Egy ideig álldogált elõtte, aztán továbbment. Minthogy a Pasaréti úton sok volt az ember, egy gyalogösvényen, mely egy tenispálya mellett a domboldalra vezetett fel, átvágott a Herman Ottó útra. Itt meg a tér volt sok körülötte, a beépítetlen telekkel, melyek egyenesen a szemközti hegyekre nyíltak. Elszédült, leült a fûbe. A felesége amúgy sem várja, tehát ráér egy fél órát a fûben üldögelni, gondolta. Szemben, egy kerítés mögött, egy virágzó almafa állt. B. egy ideig nézte, aztán felállt, s a kerítéshez ment. A viaszfényû, nagy fehér virágok oly sűrûn ültek az ágakon, hogy ha az ember alulról felnézett a hófehér koronába, alig látszott mögötte az ég sötétkéken rezgõ síkja. Ha egyenként nézte az ember a virágokat, legbelül, a kehelyben, a felül kerek, alul keskenyedõ szirmok tövében egy-egy rózsaszín lehelet ült, mely külön-külön mindegyiknek gyöngéden megszínezte menyasszonyi fényét. Annyi méh dongott a virágokban, egy-egy kis rezgõ aranyfonál a szirmok fehér szövetében, hogy az egész fa hullámszerűen látszott, mint egy szélbe feldobott fátyol. B. állt, s hallgatta a beszélgetõ fát. Talált két ágat, melyek között ki lehetett látni az égre, s azon túl még messzebb, egy mozdulatlanul álló gyapjas felhõre, mely úgy hatott, mint elérhetetlen távolságban egy másik virágzó almafa az alsó fa fölött. Addig nézte a kettõt, az érinthetõn át az érinthetlent, amíg el nem szédült.

Minthogy karóráját elfelejtette felhúzni, s nem tudta, mennyi idõ telt el azóta, hogy kiszállt a taxiból, sarkon fordult, s hazafelé indult. Néhány lépés után egy bokor mögé állt s hányt; ettõl megkönnyebbült. Egy fél órai gyaloglás után, keskeny napsütötte mellékutcákon át, melyek virágzó gyümölcsfákkal hintették tele a domboldalt, megállt a ház elõtt. Az elsõ emeleten laktak. A kertben, a kaputól kétoldalt egy-egy fehér orgonabokor állt. Felment a lépcsõn.

A csengetésre nem nyitottak ki. Az ajtón nem volt névtábla. Lement az alagsorba, a házfelügyelõhöz, bekopogott.

- Jó napot - mondta az ajtót nyitó asszonynak. Ez is lesoványodott, megöregedett.

- Kit tetszik keresni?

- B. vagyok - mondta B. - A feleségem még itt lakik?

- Uramisten - mondta az asszony.

B. a földet nézte. - A feleségem még itt lakik?

- Uramisten - mondta az asszony még egyszer. - Haza tetszett jönni?

- Haza - mondta B. - A feleségem még itt lakik?

Az asszony eleresztette a kilincset, az ajtófélfának dült. - Haza tetszett jönni? - ismételte. - Uramisten! Hát persze hogy itt lakik. Ő sem tudta, hogy haza tetszik jönni? Jóságos úristen! Persze hogy itt lakik.

- A fiam is? - kérdezte B.

Az asszony megértette. - Egészséges - mondta. - Egészséges, semmi baja nincs, derék, szép, nagy fiú lett belőle. Uramisten!

B. hallgatott.

- Tessék bejönni hozzánk! - mondta az asszony reszkető hangon. - Tessék bejönni! Tudtam, hogy ártatlan. Tudtam, hogy egyszer haza tetszik jönni.

- Nem nyitottak ajtót - mondta B. -, pedig háromszor csengettem.

- Tessék bejönni hozzánk! - ismételte az asszony. - Senki sincs otthon. A társbérlők is elmentek hazulról.

B. hallgatott, a földet nézte.

- A felesége dolgozni jár, a Gyurika meg még iskolában van - mondta az asszony. - Nem tetszik bejönni? Délutánra jönnek haza.

- Társbérlők vannak? - kérdezte B.

- Nagyon rendes emberek - mondta az asszony. - A felesége jól megfér velük. Uramisten, hát haza tetszett jönni?

B. hallgatott.

- Nálam van a lakáskulcs - mondta az asszony egy idő múlva -, tessék felmenni s lepihenni, amíg a felesége haza nem jön.

A falon, egy szögön két kulcs lógott, az asszony az egyiket leakasztotta, s behúzta maga után az ajtót.

- Tessék felmenni s lepihenni! - mondta.

B. maga elé nézett a földre. - Maga is jön? - kérdezte.

- Persze - mondta az asszony. - Megmutatom, hogy a felesége melyik szobában lakik.

- Melyik szobában lakik? - kérdezte B.

- Tetszik tudni, a társbérletők négyen vannak - mondta az asszony -, azoknak utalták ki a két szobát. A felesége a Gyurikával a cselédszobába költözött. De a konyha s a fürdőszoba közös maradt.

B. nem felelt.

- Menjünk fel - kérdezte az asszony -, vagy inkább nálunk tetszik megvárni, amíg haza nem jönnek? Tessék nálunk lefeküdni a díványra s ott egy kicsit megpihenni, amíg haza nem jönnek.

- A konyha s a fürdőszoba közös? - kérdezte B.

- Persze hogy közös - mondta az asszony.

B. felemelte fejét, s az asszony arcába nézett. - Akkor jogom van megfürödni?

- Természetesen - mondta az asszony mosolyogva, s tenyerével gyöngéden átfogta B. könyökét, mintha meg akarná támasztani -, persze hogy joga van megfürödni, már hogyne volna. Az a maguk lakása is, s mondom, a konyha meg a fürdőszoba közös. Szívesen be is fűtenék magának, mert télről maradt még egy kis fánk a pincében, de úgy tudom, a társbérletők nappal lezárják a fürdőszobát.

B. hallgatott, újra a földet nézte.

- Menjünk fel, vagy be tetszik jönni hozzánk? - kérdezte az asszony. - Tessék bejönni hozzánk! Én a konyhában vagyok, nem zavarom, lefekszik a díványra, talán el is tetszik tudni aludni.

- Köszönöm - mondta B. - Inkább felmennék.

A kis cselédszoba ablaka északra szolgált, mint általában a cselédszobáké; egy díszkőris állt előtte, balra a Gugger-hegy fenyvesektől fekete csúcsa látszott. A szoba zöldes sötét volt a kőris lombjától. Mihelyt magára maradt, s a lélegzete megnyugodott, megismerte a felesége szagát. Leült az ablak mellé, s lélegzett. Nézte a kőris lombját. Egész testével a felesége szagában ült s lélegzett. A szűk kis szobában mindössze egy kopott fehér szekrény, egy vaságy, egy asztal, egy szék állt; hogy az ágyhoz lehessen jutni, félre kellett tolni a széket. Nem feküdt le az ágyra, ült és lélegzett. Az asztal magasan meg volt rakva mindenféle holmival, könyvekkel, ruhával, gyerekjátékokkal; egy kis kézitükör is volt köztük; megnézte magát benne: ugyanazt mutatta, amit a Fogaskerekűnél a kirakat tükre. Lapjával lefelé fordítva tette vissza az asztalra. Nem kutatott a felesége holmijában az asztalon. A hamutálcában egy piros pöttyös labda ült. Az asztal fölött is a felesége szaga érzett.

Alighogy visszaült az ablakhoz, a házfelügyelőné egy nagy ibrik tejeskávét s két vastag szelet kalácsot hozott be. Megette, mire egyedül maradt. Nem sokkal rá, a földszinti lakó felesége csöngetett be a lakásba, ugyancsak egy csésze kávéval, vajjas kenyérrel, kolbásszal, egy ugyanolyan jonatánalmával, mint amilyet az utcán, a közért kirakatában látott. Letette az asztalra a tálcát, a szeme könnyes volt, néhány perc múlva el is ment. Mikor B. magára maradt, ezt is megette. Még mindig nem húzta fel karóráját, nem tudta, mióta ül már az ablak mellett. Az ablak a hátsó kertre nyílt, ahol senki sem járt. A kőrös világoszöld, fehér szélű levelei között néha-néha egy kis szellő rebtent el, s megborzongatta a délutáni fényt a cselédszoba fehérre meszelt falain.

Mire teleszívta magát a felesége szagával, s már nem érezte többé, lement az utcára, a kertkapu elé. Egy idő múlva s sarkon befordult a felesége, körülötte négy-öt gyerek. A kapu felé közeledve, az asszony léptei hirtelen lelassultak, egy pillanatra meg is állt, majd futva elindult feléje. B. is szaladni kezdett, tudtán kívül. Amikor közeledni kezdtek egymáshoz, az asszony megtorpant, mintha nem volna bizonyos a dolgában; majd újra futásnak eredt. B. megismerte rajta a szürke, hosszú ujjú, fekete csíkos gyapjúszyvettert, melyet közvetlenül letartóztatása előtt vett neki egy belvárosi üzletben. Felesége levegőnek és húsnak egy különös, soha nem látott vegyülete volt, egyetlen a maga nemében. Felülmúlta mindazt, amit a börtönben hét évig összegyűjtött róla.

Amikor kibontakoztak egymás karjaiból, B. a kerítésnek támaszkodott. Az asszony mögött néhány lépésnyire négyöt fiú álldogált, kíváncsi, de kissé megütközött arccal. Hét-nyolc-kilenc évesek lehettek. Nem öten voltak, csak négyen. B. a kerítésnek támaszkodva, egyenként megvizsgálta őket.

- Melyik az enyém? - kérdezte.

Az asszony ekkor kezdett el sírni. - Menjünk fel! - mondta sírva. B. átölelte a vállát.

- Ne sírj!

- Menjünk fel! - mondta az asszony, hangosan sírva.

- Ne sírj! - mondta B. - Melyik az enyém?

Az asszony belökte a kertkaput, s futva elindult a ház felé, a két fehér orgonabokor között eltűnt a kapualjban. Ugyanolyan karcsú volt még, mint amikor elváltak, s ugyanolyan hosszú, rugalmas léptekkel futott, mint egyszer lánykorában egy tehén elől, a félelem fegyelmetlen, vad mozdulataival a lábában. De mire B. fent az emeleten, a lakás ajtaja előtt utolérte, már lecsillapodott; csak a keble, lányos mellei hullámoztak a fekete csíkos szzyvetter alatt. Már nem sírt, de a szeme alja még nedves volt a letörölt könnyek alatt.

- Egyetlenem - súgta -, egyetlenem!

Úgy tudott súgni, hogy az ember a szájába kívánta venni a szavait, minden szavát külön.

- Menjünk be! - mondta B.

- A lakásban most más is lakik.

- Tudom - mondta B. - Menjünk be!

- Már voltál benn?

- Voltam - mondta B. - Melyik a fiam?

Bent a szobában az asszony eléje térdelt, ölébe hajtotta fejét, sírt. Ősz hajszálok csillogtak idegen fényvel sötétszőke hajában. - Egyetlenem - mondta. - Megvártalak. Egyetlenem.

B. a fejét simogatta. - Nehéz volt?

- Egyetlenem - súgta az asszony.

B. tovább simogatta a haját. - Nagyon megöregedtem?

Az asszony átkulcsolta a térdét, magához szorította.

- Nagyon megöregedtem? - kérdezte B.

- Olyan vagy nekem, mint amikor elváltunk.

- Szeretsz? - kérdezte B.

- Amíg élek, szeretni foglak - súgta az asszony.

Az asszonynak reszketett a háta, hangosan sírt. B. levette kezét a fejről. - Meg tudsz majd szokni? - kérdezte. - Hozzám tudsz majd megint szokni?

- Soha senki mást nem szerettem - mondta az asszony. - Szeretlek.

- Megvártál? - kérdezte B.

- Veled éltem - mondta az asszony. - Nem volt olyan nap, hogy ne gondoltam volna rád. Tudtam, hogy vissza fogsz jönni. De ha nem jöttél volna vissza, akkor egyedül haltam volna meg. A fiad is te voltál.

- Szeretsz? - kérdezte B.

- Soha senki mást nem szerettem - mondta az asszony. - Úgy nem változhattál meg, hogy ne szeresselek.

- Megváltoztam - mondta B. - Megöregedtem.

Az asszony sírt, magához szorította férje lábát. B. újra megsimogatta a fejét.

- Lehet még gyerekünk? - kérdezte az asszony.

- Talán - mondta az ember. - Ha szeretsz! Állj fel!

Az asszony felállt.

- Hívjam fel?

- Még nem - mondta B. -, még veled akarok lenni. Ő még idegen nekem. A kertben maradt?

- Leszaladok hozzá - mondta az asszony -, s megmondom neki, hogy várjon.

Mire visszaért, B. az ablaknál állt, háttal a szobának. A háta mintha elkeskenyedett s elferdült volna. Nem fordult meg. Az asszony egy pillanatra állva maradt az ajtóban. - Azt mondtam neki, hogy szedjen virágot az apjának - mondta, kissé rekedten a felindulástól. - A szomszéd üres telken most nyílik az orgona, szedjen egy nagy csokrot az apjának.

- Szeretsz? - kérdezte B.

Az asszony hozzászaladt, átölelte vállát, egész testével hozzásimult. - Egyetlenem - súgta.

- Meg tudsz majd szokni? - kérdezte B.

- Soha senki mást nem szerettem - mondta az asszony. Éjjel-nappal veled voltam. A fiadnak mindennap rólad beszéltem.

B. megfordult, átölelte az asszonyt, figyelmesen nézte az arcát. Az ablakon behulló alkonyati fényben megkönnyebbülten látta, hogy az is megöregedett, bár szebb volt, mint amilyennek hét éven át napról napra újra és újra felidézte. A szeme be volt hunyva, a szája félig nyitva, a kicsillanó fogak közül a forró lehelet B. száját érte. A sápadt bőrön nyugvó sűrű szempillák alatt sötétén, nedvesen csillogott a szeme alja. Maga volt az odaadás. B. megcsókolta a szemét, majd szelíden eltolta magától az asszonyt.

- Szeresd a fiunkat is! - súgta ez még behunyt szemmel.

- Igen - mondta B. - Meg fogom szokni. Meg fogom szeretni.

- A te fiad!

- S a tiéd - mondta B.

Az asszony átölelte a nyakát. - Megmosdatlak - mondta.

- Jó lesz.

Levetközött. Az asszony megvetette az ágyat, a lepedőre fektette férje meztelen testét. Egy bádoglavórban meleg vizet hozott, szappant, két törülközőt. Az egyiket összehajtogatva a vízbe mártotta, beszappanozta. Az egész testet tetőtől talpig megmosdatta. Kétszer váltott vizet. B.-nek olykor még meg-megreszketett a keze, de az arca már megnyugodott.

- Meg tudsz majd szokni? - kérdezte.

- Egyetlenem - mondta az asszony.

- Velem alszol az éjjel?

- Igen - mondta az asszony.

- A gyerek hol alszik?

- Majd a földre ágyazok neki - mondta az asszony. - Nagyon mélyen alszik.

- Egész éjjel velem maradsz?

- Igen - mondta az asszony. - Minden éjjel, amíg élünk.